

Prof. dr hab. Zbigniew Karpus
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Wydział Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie
Katedra Stosunków Międzynarodowych
87-100 Toruń
ul. S. Batorego 39 L

dnia 08. 08. 2023

W P Ł Y N Ę Ł O

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego oraz głównego osiągnięcia naukowego, monografii pt. *W okowach niewoli. Polscy oficerowie w Oflagu II C Woldenberg podczas II wojny światowej* (Gorzów Wielkopolski 2021, ss. 368), dra Przemysława Słowińskiego w związku z wnioskiem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie historia

Dr Przemysław Słowiński jest absolwentem kierunku historia, który ukończył w 2001 r. w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych na Uniwersytecie Szczecińskim. Przygotował pracę magisterską pt.: *O stworzeniach krew ssących w wierzeniach ludu polskiego*, napisaną pod kierunkiem prof. dra hab. Władysława Filipowiaka. Stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia otrzymał uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego w 2007 r., na podstawie rozprawy doktorskiej pod tytułem: *Administracja terytorialna województwa szczecińskiego 1945 - 1950*. Została ona przygotowana pod opieką naukową prof. dra hab. Janusza Farysia. W wersji książkowej doktorat został opublikowany w 2008 r. w Gorzowie Wielkopolskim przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową. Recenzentami rozprawy doktorskiej byli: prof. dr hab. Czesław Osękowski i prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski. Habilitant, po ukończeniu studiów wyższych, od 2001 r. rozpoczął pracę jako wykładowca, a od 2013 r. jako adiunkt na Wydziale Humanistycznym Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. W latach 2009-2010, w ramach

umowy zlecenia, prowadził także zajęcia z zakresu historii najnowszej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego.

Dorobek naukowy drukowany dra Przemysława Słowińskiego jest znaczący, różnorodny i wartościowy, zarówno pod względem ilościowym jak i merytorycznym. Jest autorem łącznie 83 pozycji drukowanych, w tym: książek, artykułów naukowych, redakcji naukowych oraz skryptu dla studentów i prac popularnonaukowych. Dorobek ten obejmuje: 6 książek (w tym główne osiągnięcie naukowe, oraz 3 książki we współautorstwie), 61 artykułów naukowych publikowanych w ogólnopolskich, zagranicznych i regionalnych czasopismach naukowych (takich jak: Przegląd Zachodniopomorski, Studia Zielonogórskie, Studia Wschodnioeuropejskie, Ziemia Lubuska, Poznańskie Studia Polonistyczne, Zeszyty Naukowe PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim), 13 redakcji naukowych (we współredakcji), oraz 1 skrypt dla studentów i 2 publikacje popularnonaukowe. Brał ponadto Habilitant udział w 15 krajowych konferencjach naukowych w charakterze referenta oraz był wielu z nich organizatorem lub współorganizatorem (w autoreferacie nie podano których konferencji Habilitant był organizatorem lub współorganizatorem). Wszystkie te wystąpienia zostały opublikowane lub znajdują się w druku.

Zainteresowania badawcze dra Przemysława Słowińskiego dotyczą pięciu wyodrębnionych zagadnień związanych z naukami humanistycznymi. Są to odpowiednio:

- 1/. Problematyka dotycząca polskich jeńców wojennych w niemieckich obozach, w tym w obozie w Woldenbergu.
- 2/. Kwestie związane z miejscami pamięci, w tym pomnikami w różnych okresach historycznych.
- 3/. Zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej współczesnej historii społecznej.
- 4/. Artykuły odnoszące się do historii wychowania i edukacji w Polsce.
- 5/. Zagadnienia dotyczące historii administracji państwowej i kościelnej.

Wśród prac z pierwszej wymienionej grupy tematycznej na podkreślenie zasługują, oprócz monografii habilitacyjnej, następujące artykuły: *Z dziejów obozowej*

konspiracji Oflagu II C Woldenberg w narracji Andrzeja Toczewskiego, Studia Zielonogórskie, nr 25/2020, s. 239-250; *Zobowiązania III Rzeszy jako państwa zatrzymującego w myśl założeń konwencji genewskiej a rzeczywiste traktowanie jeńców Oflagu II C Woldenberg w latach 1940 – 1945*, [w:] *Od sukcesu do klęski. Refleksje nad bezpieczeństwem II Rzeczypospolitej*, Gorzów Wielkopolski 2022; *Obozy jenieckie na terenie województwa lubuskiego w okresie II wojny światowej w systemie jenieckim III Rzeszy*, [w:] *Artificem commendat opus. Region – Pamięć – Polityka. Studia i materiały ofiarowane prof. Danucie Kisielewicz*, Opole 2018, s. 219-232. Z opracowań z drugiej wymienionej grupy tematycznej na podkreślenie zasługują następujące artykuły: *Miejsca pamięci związane z II wojną światową na terenie województwa lubuskiego w perspektywie powojennego siedemdziesięciolecia*, pod red. T. Nodzyńskiego i M. Tureczka, Zielona Góra - Gorzów Wielkopolski 2025, s. 145-166; *Współczesne pomniki pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego*, [w:] *Wokół Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego – męża stanu, wodza i bohatera narodowego*, pod red. J. Durki, A. Smolińskiego, Toruń 2019, s. 199-246. W ramach problematyki odnoszącej się do szeroko rozumianej historii społecznej (jest to trzecia tematyczna grupa prac naukowych) na podkreślenie zasługuje monografia poświęcona samodzielnej uczelni publicznej działającej w Gorzowie Wielkopolskim pt.: *Historia – Tradycja – Współczesność. Dwadzieścia lat uczelni im. Jakuba z Paradyża* (Gorzów Wielkopolski 2018, ss. 206); oraz artykuł *Historia, nazwy i patroni uczelni publicznych. Szkic historyczny*, [w:] *Język – Religia – Tożsamość*, nr 2/2017, s. 27-50. Odnośnie czwartej grupy zainteresowań badawczych (zagadnień dotyczących historii wychowania i edukacji w Polsce), wymienić należy między innymi artykuły: *Wychowanie dzieci w świetle publikacji dziewiętnastowiecznej prasy poznańskiej*, [w:] *Górny Śląsk i Wielkopolska w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Wybrane aspekty z dziejów polityki i edukacji*, pod red. J. Durki, Poznań 2012, s. 167-188; *Wychowanie, edukacja kobiet i praca kobiet w dyskursie prasowym na ziemiach polskich w XIX w.*, [w:] *Aksjomaty i dylematy w życiu i twórczości Elizy Orzeszkowej*, pod red. E. Skorupskiej-Raczyńskiej i J. Rutkowskiej, Gorzów Wielkopolskiej 2017, s. 9-26.

Ostatni blok publikacji dra P. Słowińskiego, najliczniejszy w dorobku, dotyczy historii administracji państwowej i kościelnej północno-zachodniej Polski. W tej grupie wymienić należy następujące prace: *Administracja terytorialna województwa szczecińskiego 1945 – 1950*, Gorzów Wielkopolski 2008, ss. 230 (opublikowana rozprawa doktorska z 2007 r.); *Administracja a procesy osadnictwa ludności na terenie Pomorza Zachodniego w latach 1945 – 1950*, [w:] *Polskie niepodległości 1918 – 1989*, pod red. J. Farysia, T. Sikorskiego, Gorzów Wielkopolski 2009, s. 317-332; *Wybrane problemy z działalności administracji województwa gorzowskiego po przełomie roku 1989*, [w:] *Oblicza polskiej modernizacji. Próba bilansu transformacji systemowej III Rzeczypospolitej*, pod red. E. Krasuskiej, T. Sikorskiego i A. Szczepańskiej, Toruń 2011, s. 300-316; *Obraz ziem zachodnich na przykładzie ordynariatu gorzowskiego w świetle publikacji dzienników urzędowych kurii*, [w:] *Nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia: ludzie – koncepcje – realizacja do 1989 r.*, pod red. M. Semczyszyn, T. Sikorskiego, A. Wątor, Szczecin 2013, s. 649-663.

Od 2007 r. dr Przemysław Słowiński gromadził materiały do badań nad dziejami Oflagu II C w Woldenbergu (Dobiegniewie) podczas II wojny światowej, w którym przebywali od połowy 1940 r. polscy oficerowie, podchorążowie i podoficerowie. Podsumowaniem badań nad powyższą problematyką oraz najważniejszym rezultatem kilkuletnich kwerend jest omówione niżej główne osiągnięcie naukowe. Opiniowana monografia pt.: *W okowach niewoli. Polscy oficerowie w Oflagu II C Woldenberg podczas II wojny światowej* (368 stron), opublikowana przez Akademię im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim w 2022 r., jest już drugim wydaniem pracy. Pierwsze ukazało się w 2021 r. i uhonorowane zostało Lubuskim Wawrzynem Naukowym za rok 2021. Praca miała na celu, według jej Autora, wprowadzenie do historiografii polskiej uaktualnionego, pogłębionego i zweryfikowanego stanu badań dotyczącego problematyki pobytu w niemieckiej niewoli polskich oficerów – jeńców wojennych przebywających w Oflagu II C Woldenberg (Dobiegniewo) podczas II wojny światowej. Autor do wykonania tego zadania był w pełni przygotowany. Wcześniej opublikował kilka samodzielnych

artykułów naukowych poświęconych temu zagadnieniu. Zdecydowana większość szczegółowych ustaleń autora zawartych w recenzowanej pracy ma uzasadnienie, przede wszystkim w zebranych podczas kwerendy naukowej materiale. Kwerendę naukową Autor prowadził, podobnie jak robili to także inni badacze zajmujący się tym zagadnieniem, we wszystkich dostępnych instytucjach archiwalnych w Polsce. Poszerzył ponadto kwerendę, co trzeba podkreślić, o archiwa niemieckie w Berlinie, co było niezbędne dla tego tematu. Należy jednak stwierdzić, że zbadane w ten sposób niemieckie archiwalia nie wniosły wiele nowego do badań nad tą problematyką. Jak powszechnie wiadomo, wiele niemieckich materiałów archiwalnych zostało wywiezionych, przede wszystkim do Związku Sowieckiego (obecnie znajdują się w Rosyjskim Państwowym Archiwum Wojskowym i do niedawna były one dostępne badaczom z różnych krajów) i do Stanów Zjednoczonych Ameryki (obecnie znajdują się one w placówce zlokalizowanej niedaleko Waszyngtonu i są dostępne na zasadach ogólnych).

W tym miejscu należy wspomnieć, że obóz jeńców polskich w Woldenbergu (Dobiegiewie) doczekał się w Polsce wielu opracowań różnego typu, które zaczęły się ukazywać drukiem od końca lat 50. XX wieku, po zmianach politycznych w naszym kraju. Najwięcej opracowań to publikowane wspomnienia samych jeńców. Pierwsza całościowa monografia o obozie ukazała się późno w Warszawie w 1988 r. Jest to praca J. Olesika pt.: *Oflag II c Woldenberg*, ss. 367. Oceniana monografia dra P. Słowińskiego jest dopiero drugą w pełni naukową monografią dotyczącą tego tematu, przygotowaną na podstawie rozległej kwerendy archiwalnej realizowanej w Polsce i w Niemczech (Berlinie) oraz dostępnych publikacji naukowych. Przedstawia ona praktyczne wszystkie aspekty życia polskich oficerów w tym obozie oraz ich losy po powrocie do Polski, po wyzwoleniu obozu. Można wobec tego stwierdzić, że jest to najbardziej aktualne i wyczerpujące opracowanie dotyczące dziejów obozu polskich oficerów w Dobiegiewie i została monografia przygotowana w sposób profesjonalny z wykorzystaniem obecnego stanu wiedzy do tego tematu. Należy jednak wskazać, że dokumenty dotyczące problematyki tego obozu mogą znajdować się i w innych

archiwach jak np.: Rosyjskim Państwowym Archiwum Wojskowym (Moskwa), gdzie są zlokalizowane archiwalia licznych centralnych instytucji bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej (ministerstwa spraw wewnętrznych, policji – w tym policji w Szczecinie i innych instytucji), a także dokumenty obozów koncentracyjnych i obozów jeńców w Niemczech (fond 1367, liczba teczek 289). Również w forcie pod Waszyngtonem mogą się znajdować materiały centralnych instytucji i jednostek wojskowych III Rzeszy Niemieckiej, w tym tych zajmujących się obozami jeńców wojennych. W przeciwieństwie do braku możliwości prowadzenia obecnie kwerendy badawczej w Moskwie, w archiwum pod Waszyngtonem można zlecić kwerendę i zamówić potrzebne skany dokumentów. Recenzent wskazałby także na potrzebę przeprowadzenia kwerendy naukowej w zasobie Archiwum i Muzeum im. Gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, gdzie znajdują się materiały polskich urzędów państwowych i jednostek wojskowych zlokalizowanych podczas II wojny światowej w Wielkiej Brytanii. Polskie władze w Londynie miały w zwyczaju powoływać komisje do wyjaśnienia różnych spraw. Na pewno dla polskich władz ważnym był problem oficerów polskich przebywających w niemieckich obozach, tym bardziej, że na zachodzie znalazła się część oficerów z obozu w Woldenbergu ewakuowanych w głąb Niemiec, w tym między innymi mjr Kazimierz Świtalski (były premier RP) i bracia Sapiehowie (Lew i Eustach). Oprócz tego w zbiorach polskiego archiwum w Londynie jest zespół spuścizny, gdzie mogą znajdować się dokumenty dotyczące interesującego nas problemu przekazane przez osoby prywatne. Praktycznie we wszystkich publikowanych w Polsce od końca lat 50. XX wieku do dnia dzisiejszego wspomnieniach i opracowaniach na temat obozu w Dobiegniewie, autorzy tych prac powoływali się na raporty Międzynarodowego Czerwonego Krzyża z siedzibą w Genewie, które znalazły się w Polsce zapewne z pomocą polskiej służby dyplomatycznej i są dostępne w polskich archiwach centralnych. Tym niemniej, uzasadniona jest też pilna potrzeba przeprowadzenia gruntownej kwerendy archiwalnej w archiwum MCK w Genewie, celem sprawdzenia czy nie znajdują się w jego zasobie inne raporty i korespondencja dotycząca niemieckich obozów, w których

przebywali polscy jeńcy wojenni. Kwerenda w tym archiwum (MCK w Genewie) nie jest trudna, recenzent miał okazję prowadzić tam już poszukiwania materiałów do interesującego go osobiście tematu. Tylko po gruntownej kwerendzie w Genewie będzie wiadomo jakie materiały dotyczące np. obozu w Woldenbergu mogą tam się znajdować.

W opiniowanej monografii, podobnie jak i w innych opracowaniach dotyczących obozu w Woldenbergu, wskazuje się na pomoc świadczoną na rzecz jeńców przebywających w obozie w Dobiegniewie, przez cały okres jego funkcjonowania, ze strony organizacji charytatywnej YMCA (Związek Młodzieży Chrześcijańskiej). Należy w tym miejscu zadać pytanie co to była za organizacja, czy to była np.: YMCA Niemcy, czy YMCA Dania, gdyż to pastrowie z Danii dostarczali materialną pomoc dla jeńców w Woldenbergu oraz pomoc duchową (świadczoną przez duńskiego pastora protestanckiego). Należy zatem także zadać pytanie czy w III Rzeszy, państwie totalitarnym, mogła działać legalnie tego typu organizacja społeczno-humanitarna przybyła do Europy z USA. Dlatego też, by rozwiać wszelkie wątpliwości, należałoby przeprowadzić kwerendę naukową w Archiwum YMCA znajdującym się w Genewie (zlokalizowane jest tam także centrum tej międzynarodowej organizacji - YMCA). Recenzent realizował niedawno kwerendę w tym archiwum, są tam bardzo interesujące materiały, korzystanie z archiwum jest ułatwione. Mogą się w nim znajdować raporty dotyczące pomocy świadczonej jeńcom wojennym, w tym Polakom, przebywającym w obozach jenieckich w Niemczech podczas II wojny światowej.

Swoje rozważania w opiniowanej monografii Habilitant zamknął w 9 rozdziałach problemowych. W pierwszym rozdziale, wprowadzającym do tematyki głównej, pokazano niemiecki system jeniecki w latach II wojny światowej (w tym miejscu ze zrozumiałych względów nie zajęto się zagadnieniem jeńców sowieckich) oraz przybliżono proces powstawania i organizację Oflagu II C Woldenberg. W kolejnym rozdziale II pokazano stan liczebny polskich jeńców w obozie oraz omówiono ich strukturę społeczną i zawodową. Przybliżono także życie codzienne w obozie w Dobiegniewie, w tym między innymi sprawy wyżywienia jeńców, pomoc

organizacji międzynarodowych oraz kontakt ze światem zewnętrznym. Zagadnienia związane ze zdrowiem jeńców, ich stanem psychicznym oraz sprawy związane z życiem religijnym i aktywność sportowa zostały przedstawione w rozdziale 4. Ważny problem związany z traktowaniem jeńców (oficerów i podoficerów) przez wojskowe władze niemieckie pokazano w rozdziale 5. W kolejnych dwóch rozdziałach scharakteryzowano rozbudowaną działalność oświatową realizowaną przez polskich oficerów w obozie (rozdział 6) oraz aktywność w dziedzinie kultury i sztuki (rozdział 7). Zagadnienie konspiracji w obozie, jenieckich ucieczek oraz nurtów ideowych reprezentowanych wśród oficerów w nim przebywających, omówiono w rozdziale 8. W ostatnim rozdziale 9 zaprezentowano sytuację jeńców w styczniu 1945 r. związaną z ewakuacją obozu w głąb Niemiec i następnie powrót większości jeńców do domów i ojczyzny. W tym rozdziale ukazano sytuację byłych jeńców w nowej rzeczywistości po powrocie do Polski oraz wiele miejsca poświęcono kultywowaniu pamięci o pobycie oficerów Polaków w obozie w Woldenbergu (Dobiegniewie) w Polsce, szczególnie od końca lat 50. XX wieku. W pracy umieszczono, co należy podkreślić, 6 potrzebnych załączników, plan Obozu II C w Woldenbergu oraz indeks osób, a ponadto spis tabel i ilustracji, znacznie ułatwiających zapoznanie się z opracowaniem.

Oceniając pozytywnie monografię, recenzent chciałby jednak zwrócić uwagę na pewne drobne mankamenty dostrzeżone podczas lektury. Zauważyć można kilka literówek w nazwiskach jeńców, szczególnie tych dwuczłonowych. Jest to zrozumiałe, gdyż dotyczy to kilku tysięcy osób (w tym wypadku jeńców), powinny jednak zostać usunięte przy okazji kolejnych wydań monografii, po dokładnej korekcie. Należy pochwalić bardzo dobre i nowoczesne (za pomocą programu komputerowego) wykonanie planu Oflagu II C Woldenberg. Tym niemniej, zajmując się podobną problematyką – w odniesieniu do okresu obejmującego początek lat 20. XX wieku, recenzent od razu zauważył brak na schemacie oznaczenia kaplicy obozowej, chociaż informacja o niej znajduje się w legendzie. Należy wskazać, że na przykład w pracy J. Olesika, *Oflag II c Woldenberg*, Warszawa 1988, ss. 366, również ujęty jest dobrze przygotowany (ale metodą tradycyjną) plan obozu, na którym kaplica znajduje się we właściwym miejscu. Bibliografia pracy Habilitanta jest obszerna, co warto zaznaczyć i

pochwalić. Pewne drobne uwagi należy jednakże przedstawić również w tym zakresie. Czytając podrozdział dotyczący życia religijnego w obozie, recenzent zauważył, że znajdują się tam w przypisach dwa bardzo ciekawe artykuły autorstwa prof. dr hab. Karola Górskiego (wykładowcy na UMK, którego studentem był recenzent). Profesora Górskiego określano we wspomnieniach i opracowaniach o obozie w Dobiegniewie, publikowanych przed 1989 r., jako głównego „klerykała” wśród jeńców. Okazało się, że żadnego z cytowanych artykułów na ten temat nie ujęto w bibliografii, podobnie jak i artykułów prasowych, również przywoływanych w przypisach do tekstu głównego pracy. Stąd też można założyć, że bibliografia powinna być zdecydowanie obszerniejsza.

Ponadto, w ocenie recenzenta, w kolejnych wydaniach monografii należy przygotować zweryfikowany i poprawiony nowy wykaz byłych jeńców, którzy po powrocie do Polski osiągnęli wysokie stanowiska w różnych dziedzinach życia społecznego, politycznego, w wojsku, czy też w nauce i szkolnictwie wyższym. Jak dotąd, takie spisy ujęte w różnych pracach dotyczących obozu zbytnio nie różnią się od siebie. Brak w nich kilku znaczących nazwisk, a osiągnięcia innych nie są uaktualnione. Wśród jeńców obecnych w Woldenbergu, a nieumieszczonych w spisie, był m.in. prof. dr hab. Henryk Wereszycki – znany historyk, profesor Uniwersytetów we Wrocławiu i Krakowie, czy też doc. dr Władysław Lewandowski – historyk z UMK w Toruniu. Tylko gen. J. Kuropieska wymienia w swoich obozowych wspomnieniach, opublikowanych w 1985 r., tych dwóch byłych jeńców i prof. Górskiego, podając właściwe stopnie naukowe. Zdaniem recenzenta, w kolejnych wydaniach monografii o obozie w Dobiegniewie należy również zamieścić spis byłych jeńców, którzy po powrocie do kraju, w końcu lat 40. XX w. zostali aresztowani i skazani na więzienie lub śmierć. Jak wiadomo, kar śmierci ostatecznie i na szczęście nie wykonano, a skazani po 1955 r. zostali zrehabilitowani, przywróceni do pracy i awansowani. Dotyczyło to przede wszystkim jeńców o orientacji lewicowej. Należy te trudne czasy w dziejach naszej Ojczyzny upamiętniać.

W okresie pracy jako nauczyciel akademicki Habilitant prowadził wiele zajęć dydaktycznych dla studentów, między innymi z następujących przedmiotów: historia administracji (ćwiczenia), historia Polski (ćwiczenia), historia gospodarcza (wykład), historia Polski (wykład), historia najnowsza (wykład), niemieckie obozy jenieckie w okresie II wojny światowej na terenie województwa lubuskiego (wykład), historia kultury (wykład), historia krajów niemieckiego obszaru językowego (wykład). Jako pracownik naukowy Habilitant był promotorem 8 prac licencjackich. Dr Przemysław Słowiński przygotował ponadto dwie opinie dla placówek oświatowych (szkół średnich w Gorzowie Wielkopolskim i Strzelcach Krajeńskich) na temat realizowanych przez te szkoły eksperymentów pedagogicznych, a mianowicie: *Twój wybór – Twoja przyszłość* i *Dwujęzyczność kluczem do sukcesu w wielu dziedzinach*. Doktor P. Słowiński był kierownikiem trzech projektów realizowanymi w Akademii im. Jakuba z Paradyża. W latach 2018-2020 był kierownikiem projektu finansowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji pt.: „Lubuskiej Inicjatywy Integracji Cudzoziemców”. Obecnie, w latach 2022-2023, kieruje on projektem wykonywanym na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki pt.: „Doskonałość dydaktyczna uczelni”, o wartości 681 345 zł. Doktor P. Słowiński jest także kierownikiem projektu realizowanego w partnerstwie z Miastem Gorzowem Wielkopolskim pt.: „Szkoła ćwiczeń w Gorzowie Wielkopolskim” o wartości 201 895zł.

Habilitant był dwukrotnie promotorem pomocniczym w przewodach doktorskich, jednym przeprowadzonym w 2019 r w Akademii im. Jana z Paradyża, a drugim w 2020 r. na Wydziale Bezpieczeństwa, Zarządzania i Logistyki w Wojskowej Akademii Technicznej. Ponadto przez 4 miesiące w 2021 r. miał staż naukowo-dydaktyczny w Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, pod opieką naukową dr hab. Adama Ostanka, prof. WAT. W ramach programu Erasmus i Erasmus+ prowadził wykłady w 11 zagranicznych ośrodkach akademickich i odbywał wyjazdy studyjne (Włochy, Francja, Litwa, Ukraina i Belgia).

Należy zwrócić uwagę na dużą aktywność popularyzatorską Habilitanta. Brał udział w 3 filmach dokumentalnych, zrealizował 9 reportaży radiowych, uczestniczył

w 15 audycjach radiowych i 22 programach telewizyjnych TVP Gorzów Wielkopolski. W latach 2014-2022 wygłosił 12 wykładów popularyzatorskich w różnych miejscowościach Województwa Lubuskiego na tematy historyczne. Był także organizatorem 6 konkursów i projektów edukacyjnych dla młodzieży w regionie.

Aktywność organizacyjna Habilitanta zasługuje na słowa uznania ze strony recenzenta. Od 2011 r. do chwili obecnej, dr P. Słowiński pełni w Akademii im. Jakuba z Paradyża, swoim miejscu pracy, wiele funkcji administracyjnych. Jest on członkiem Senatu AJP, jak również prorektorem – najpierw ds. studenckich, a obecnie ds. kształcenia. Przewodniczy także w wielu komisjach i zespołach uczelnianych, sprawuje także funkcję koordynatora w AJP oraz przewodniczącego szeregu komisji egzaminacyjnych (do chwili obecnej).

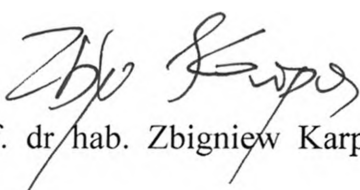
Na zakończenie oceny aktywności dra P. Słowińskiego w różnych obszarach należy wskazać na jego zaangażowanie w dziedzinie muzealnictwa. Jest on współautorem 6 wystaw, w tym 2 czasowych, dotyczących przede wszystkim obozu polskich jeńców w Dobiegniewie (tej tematyce poświęcone są 4 wystawy, w tym najważniejsza ekspozycja stała w Muzeum Woldenbergczyków w Dobiegniewie). Bardzo pozytywnie oceniając tę aktywność, uznać jednak należy, że nie mieści się ona w zakresie dyscypliny naukowej historia. Wystawy tematyczne są zazwyczaj dziełem zbiorowym, a więc w ich przygotowaniu, wyborze materiałów ekspozycyjnych i wykonaniu samej ekspozycji bierze udział wiele osób. Są one przy tym oceniane i zatwierdzane przez Rady Naukowe instytucji zlecających, a ostatecznie akceptowane przez właściciela muzeum. Stąd też i na tych etapach przygotowywania wystaw, wnoszony jest do nich wkład twórczy przez kolejne osoby. Dlatego też nie można zaliczyć tej ważnej aktywności do indywidualnych osiągnięć Habilitanta.

W tym miejscu warto jeszcze raz podkreślić, że dorobek naukowy drukowany dra Przemysława Słowińskiego recenzent ocenia zdecydowanie pozytywnie. Jest on ilościowo znaczny, różnorodny pod względem naukowym, stale pomnażany, szczególnie w ostatnich kilkunastu latach (po 2007 r.). Cechuje go znaczna wartość naukowo-poznawcza. W monografii pt.: *W okowach niewoli. Polscy oficerowie w Oflagu II C Woldenberg podczas II wojny światowej* Habilitant zajął się tematyką,

która dotychczas w naszym kraju zbadana została tylko w małym stopniu w sposób nowoczesny i zgodnie z zasadami naukowymi. Ustalenia zawarte w monografii poszerzają naszą wiedzę o funkcjonowaniu niemieckiego obozu dla polskich jeńców w Woldenbergu w okresie II wojny światowej i sytuacji polskich oficerów i podoficerów przebywających w nim przez ok. 5 lat. Monografia ta jest obecnie najnowszą i w miarę pełną pracą, dotyczącą tego zagadnienia.

Wniosek końcowy:

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że wartościowy pod względem naukowym i pomnażany, szczególnie w ostatnich kilkunastu latach, dorobek drukowany dra Przemysława Słowińskiego oraz wskazane we wniosku główne osiągnięcie naukowe pt.: *W okowach niewoli. Polscy oficerowie w Oflagu II C Woldenberg podczas II wojny światowej* (Gorzów Wielkopolski 2022, ss. 368), stanowią uzasadnioną podstawę do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego, jako wnoszące istotny wkład do dyscypliny naukowej historia. Dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski Habilitanta spełnia zatem warunki określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. z 2023 r., poz. 742 ze zm.), stawiane przed osobami ubiegającymi się o nadanie tego stopnia naukowego. W związku z tym recenzent wnosi o dopuszczenie dra Przemysława Słowińskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, z pełnym przekonaniem popierając wniosek o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie historia.

prof. dr/hab. Zbigniew Karpus

Toruń, 28 lipca 2023 r.